

7/38093
s. 102

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 959
Konu : İstanbul Milletvekili
Abdullah Levent TÜZEL'in
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2014

02 Ocak 2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04/02/2014 tarihli ve 43452547-120.00-162946 sayılı yazı.

İstanbul Milletvekili Abdullah Levent TÜZEL'in Bakanlığımıza yönelttiği, TBMM 7/38093 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

İdris GÜLLÜCE
Bakan

EK:
Cevap Yazısı (3 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN ABDULLAH LEVENT TÜZEL'İN
TBMM 7/38093 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
AİT SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Manisa'nın Köprübaşı İlçesinde normal değerlerin tam 140 katı radyasyon ölçümü yapıldığı; bu değerlerin, nükleer çöplük olarak bilinen İzmir Gaziemir'de eski kurşun fabrikasının atıklarının bulunduğu bölgede yapılan ölçümlerin tam 20 katı olduğu 19/01/2014 tarihli Evrensel Gazetesinin manşet haberi idi.

Fırat Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Şaşmaz'ın, 2007-2008 yılları arasında “Köprübaşı (Salihli-Manisa) uranyum yatağı çevresinde toprak, su ve bitki örneklerinde uranyum düzeyleri ve olası çevresel etkilerinin belirlenmesi” konulu bir çalışma yaptığı ve bölgedeki uranyum kirliliğini bilimsel olarak tespit ettiği belirtilmektedir.

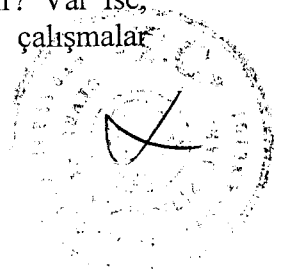
2008 yılında yayınlanan raporda, yöredeki uranyum yatakları üzerine ilk çalışmaların MTA tarafından 1961 yılında başladığı ve 1974 yılına kadar devam ettiği belirtilmektedir. Raporda ayrıca, yörede 1970 ve 1980 yılları arasında Etibank tarafından tesis kurularak, leaching yöntemi ile kayaçlar içerisindeki uranyumun kazanıldığı, yöredeki uranyum yataklarından 17 Ocak 1975 tarihinde ilk nükleer yakıt için gerekli olan “Sarı Pasta” üretildiği, daha sonra bu sarı pasta üretiminin durdurulduğu ve tesislerin terk edilmiş bir şekilde bırakıldığı aktarılmaktadır.

Rapora göre, Köprübaşı uranyum yatağı ve çevresinde, toprak, bitki ve sulardaki uranyum kirlilik potansiyeli bakımından incelenmiş ve yataklar çevresinde yetişen çok sayıda bitkinin kök, gövde, yaprak ve tohumlarında ağır metal miktarları saptanmıştır. Bunun yanında uranyum yatağı çevresindeki çok sayıda kaynak, kuyu ve derelerden akan suların analizleri yapıldığı, özellikle uranyum yatağının bulunduğu alan ve çevrelerden beslenen sularda, 230 ppb'ye varan yüksek oranda uranyum gözlemlendiği, bu suların WHO kriterlerine (20 ppb) göre en az on kat daha fazla kirlendiği saptanmıştır. Bu suların, yöredeki insan ve hayvanlar tarafından içilmesi, sulama amaçlı kullanılması çevre ve halk sağlığı açısından önemli riskler oluşturmaktadır.

Köprübaşı (Salihli-Manisa) uranyum yatağı çevresinden geçen, Demirci ve Gördes çayları, Gediz nehri ile birleşerek Demirköprü Barajına dökülmektedir. “Buradan çıkan sular Salihli, Turgutlu, Manisa ve son olarak da İzmir'de Ege Denizine dökülmektedir... İçerisinden geçtiği yerleşim yerlerinde, yeraltı su akiferlerini beslemekte, zirai alanların sulanmasında ve yer yer de açılan kuyular yoluyla da içme amaçlı olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla Gediz nehri aracılığıyla milyonlarca insan bu suyun etkilerinden dolayı olarak da olsa etkilenmektedir.”

Konuyla ilgili olarak;

1- Manisa'nın Köprübaşı İlçesi yakınlarındaki eski uranyum madeninin radyoaktif kirliliğe yol açtığına dair söz konusu bilimsel rapordan Bakanlığınızın bilgisi var mıdır? Var ise, raporda çevre ve halk sağlığı açısından dikkat çekilen hususlarda hangi çalışmalar yapılmıştır?

2- Yörede yaşayan insanlar ve diğer canlıların yanı sıra, uranyumca kirletilmiş bu sular, Gediz vadisinde yaşayan canlıları ve nehirde sulanan tarım ürünlerini tüketen milyonlarca yurttaşın sağlığını doğrudan riske etmektedir. Bakanlığınızca yöredeki toprak, yeraltı, yerüstü sularının yanı sıra Gediz nehri ve Demirköprü Barajının kirlenmesine karşı ne tür önlemler alınmıştır?

3- 2008 tarihli bilimsel saha çalışma raporunda, söz konusu sahadaki sularda dünya kriterlerinin 10 katını aşan, 230 ppb oranındaki uranyum seviyesinin düşürülmesi için ne tür önlemler alınmıştır?

4- Uranyum madeni çıkarılan yerlerde uyarı levhası ve tel örgü olmadığı iddiaları doğru mudur? Sahadaki uranyum içeren tozun kalkmamasına, etrafa savrulmamasına yönelik önlemler alınmış mıdır?

5- Köprübaşı İlçesi Kasar Köyü yakınındaki uranyum cevheri çıkarılan alanda radyasyonun dünya genelinde izin verilen yıllık radyasyon değerinin 140 katı olduğu iddiaları doğru mudur? Bu konuda Bakanlığınızca en son hangi tarihte bir inceleme ve ölçüm yapılmıştır?

6- 2008 tarihli bilimsel saha çalışma raporunda, söz konusu sahadaki sularda dünya kriterlerinin 10 katını aşan, 230 ppb oranındaki uranyum seviyesinin düşürülmesi için ne tür önlemler alınmıştır?

7- Mevcut uranyum yataklarının, toprak, su, bitki ve canlılar başta olmak üzere çevreye zarar vermeyecek şekilde rehabilite edilmesi için Bakanlık olarak bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?

CEVAPLAR:

1,3,6- Bakanlığımıza ulaşmış, eski uranyum madeninin radyoaktif kirliliğe yol açtığına dair bilimsel rapor bulunmamaktadır.

2- “Çevresel Radyoaktivitenin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye Atom Enerjisi Kurumu İle mülga Çevre ve Orman Bakanlığı Arasında Yapılacak İşbirliğine Dair Protokol” çerçevesinde 2002 yılından bu yana, İl Müdürlüklerimiz tarafından içme suyu ve toprak numuneleri alınıp, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Araştırma Merkezlerine gönderilmiştir. Alınan numunelerin analizleri TAEK tarafından yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları tüm Türkiye sathında ilçe düzeyinde değerlendirilerek haritalar üzerinde, atlas halinde TAEK’in web sayfasında yer almakta olup, bu zamana kadar yapılan ölçüm ve analiz sonuçlarına göre doğal seviyenin üzerinde herhangi bir radyoaktivite kirlenmesine rastlanmamıştır.

5- Bakanlığımızca, 2012 yılından itibaren Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı kapsamında Gediz Nehrinde kirliliğin belirlenmesine yönelik mevsimsel izleme çalışmaları 30/11/2012 tarihli ve 28483 sayılı Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği Ek 5: Tablo:5: Kıta İçi Yüzeysel Su Kaynaklarının Sınıflarına Göre Kalite Kriterleri çerçevesinde yapılmakta olup, radyasyon tespiti çalışmaları ise TAEK tarafından yürütülmektedir.

4,7- Halkın, radyasyonla çalışanların ve çevrenin radyasyondan korunmasını sağlamak TAEK’in görevleri arasında yer almaktadır.

Yerinde yapılan incelemelerde herhangi bir faaliyetin olmadığı, Kasar Köyü çevresinde daha önce 1974-1982 yılları arasında MTA’nın çalışma yaptığı; ancak herhangi bir işletme ve ocak

açılmadığı, sahada işletme veya ocak görünümü arz eden yer görülmediği tespit edilmiş olup, ayrıca, uranyum madeninin çevreye zarar vermeyecek şekilde rehabilite edilmesi ile ilgili sorumluluğun 23/01/2010 tarih ve 27471 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliğinin ilgili hükümleri kapsamında, sahada madencilik faaliyetini gerçekleştirenler tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

